

8. Parlament Europejski, Rada Unii Europejskiej, (2006) Rozporządzenie (WE) nr 1638/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 2006 r. określające przepisy ogólne w sprawie ustanowienia Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L 310/1.

Aleksander Struczewski

Student IV roku Prawo

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

PERSPEKTYWY PRAWNE INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ UKRAINY

Wstęp

Początek współpracy między Ukrainą a Unią Europejską datuje się na okres po upadku Związku Radzieckiego czyli pod koniec roku 1991. W tym czasie Minister Spraw Zagranicznych Holandii, który wtedy sprawował Prezydencję w Komisji Europejskiej, w swoim piśmie do ówczesnego rządu Ukrainy w imieniu UE uznał niepodległość Ukrainy. Dążenia państwa ukraińskiego do integracji europejskiej są naturalnym kierunkiem. Po odzyskaniu niepodległości, Ukraina próbowała odciąć się od wpływów Rosji oraz prowadzić politykę balansującą między wschodem a zachodem. Wynikiem tego są między innymi starania Ukrainy o przyjęcie do UE i NATO, ale także wyjście ze Wspólnoty Państw Niepodległych [10].

1. Umowa o współpracy i partnerstwie między Ukrainą a Unią Europejską

Pierwszą umową zawartą między Ukrainą a Unią Europejską była umowa o partnerstwie i współpracy (PCA – Partnership and Cooperation Agreement), która została podpisana 16 czerwca 1994 roku i weszła w życie 1 marca 1998 roku. Była to umowa terminowa, która wygasła 28 lutego 2008[1]. Wskazywała cztery główne cele współpracy: stworzenie odpowiednich ram do dialogu politycznego, wspieranie wysiłków państw w celu wzmocnienia w nich demokracji i rozwijania gospodarki, wspieranie ich transformacji w gospodarki rynkowe, promowanie wymiany i inwestycji.

Najważniejszą kwestią wydają się stworzenie odpowiednich ram do dialogu. Wymagało to dobrej koordynacji wszystkich działań oraz współpracy na najwyższych szczeblach. Priorytetowe było poprawienie bezpieczeństwa i stabilności Ukrainy, wprowadzenie demokratycznych zasad oraz dbanie o przestrzeganie praw człowieka. Ponadto równie kluczowy był rozwój gospodarki wolnorynkowej, rozwój swobody przepływu towarów oraz powolne znoszenie kolejnych barier handlowych. Zaaplikowano również prawa ochrony własności intelektualnej, szereg przepisów dla przedsiębiorców, w tym odnoszących się do ochrony pracowników oraz ułatwiono prowadzenie inwestycji. Podkreślono zaciśnięcie współpracy w najbardziej strategicznych sektorach gospodarki takich jak: nauka, transfer technologii, transport, rolnictwo czy energetyka. Generalnie umowa miała zacieśnić współpracę obu stron oraz przystosować ukraińskie regulacje do prawa europejskiego.

Ze względu na krótki termin obowiązywania umowy, 5 marca 2007 Ukraina i Unia Europejska rozpoczęły negocjacje odnośnie nowej umowy. Ich wynikiem jest umowa o stowarzyszeniu między UE i Ukrainą.

2. Układ o stowarzyszeniu między Unią Europejską i Ukrainą

Pod koniec 2009 roku na 13. szczycie UE – Ukraina strony uznały, że większość prac nad umową zmierza ku końcowi. Niestety sytuacja zmieniła się diametralnie w 2010 r. gdy wybory prezydenckie wygrał Wiktor Janukowycz. Nowy

prezydent obrał inny kierunek ukraińskiej polityki. W czasie rządów Janukowycza negocjacje stanęły w martwym punkcie. Do umowy wrócono dopiero po wybuchu protestów na Majdanie Niezależności (zwanym Euromajdanem) i utworzeniu nowego rządu.

W maju 2014 nowym prezydentem Ukrainy został Petro Poroszenko a premierem Arsenij Jacyčiuik. Nowi rządzący od początku dążyli do podpisania umowy z stowarzyszającej z UE, co skutkowało podpisaniem 21 marca 2014 pierwszej części dotyczącej handlu przez Arsenija Jaceniuka w Brukseli. Druga część została podpisana przez prezydenta Petra Poroszenkę 27 czerwca 2014 roku. Rada Najwyższa Ukrainy 16 września 2014 zatwierdziła projekt ustawy o ratyfikacji Układu o stowarzyszeniu między Ukraina a UE, którą tego samego dnia podpisał prezydent Petro Poroszenko[9]. Umowa zawiera nowe mechanizmy i instrumenty współpracy, wymieniono w niej również efektywne instrumenty koordynacji działań stron i nadzorowania ich realizacji. Umowa o stowarzyszeniu obejmuje cztery podstawowe kierunki:

- 1) dialog i reformy polityczne, stowarzyszenie polityczne, współpraca i zbliżenie w dziedzinie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa;
- 2) przestrzeń sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwa;
- 3) współpracę gospodarczą i sektorową;
- 4) stworzenie głębokiej i wszechstronnej strefy wolnego handlu.

Priorytetową rolę ma dostosowanie ustawodawstwa do standardów europejskich oraz wprowadzenie w życie rozwiązań wolnorynkowych. Szeroko pojęty dialog polityczny rozwija się w formie corocznych szczytów Ukraina – UE. Biorą w nich udział najważniejsi politycy obu stron. Porozumienie umożliwiło rozszerzenie współpracy oraz nakłada na Ukrainę konkretne zobowiązania. Umowa została podpisana 1 września 2017 roku, tym samym Ukraina zobowiązała się do spełnienia jej kryteriów. Priorytetową rolę ma dostosowanie ustawodawstwa do standardów europejskich oraz wprowadzenie w życie rozwiązań wolnorynkowych[12].

3. DCFTA jako podstawa integracji europejskiej Ukrainy.

The Deep and Comprehensive Free Trade Areas (DCFTA) to najważniejsza część umowy stowarzyszającej z punktu widzenia gospodarki[3]. Ta część umowy została podpisana 1 września 2017 r[8]. Akt ustanawia strefę wolnego handlu pomiędzy UE i Ukrainą. Mechanizm otwiera dostęp do jednolitego rynku europejskiego, co skutkuje zwiększeniem wymiany handlowej między państwami. Wspólna gospodarka wolnorynkowa i swoboda przepływu towarów jest jednym z głównych filarów Unii Europejskiej[2] DCFTA ma za zadanie rozwijać ukraińską gospodarkę oraz prowadzić do zmian legislacyjnych. Końcowym efektem tej umowy ma być całkowite dostosowanie ukraińskich regulacji do prawa unijnego, wprowadzenie międzynarodowych standardów i zniesienie barier handlowych[7]. Porozumienie DCFTA weszło w życie od 1 stycznia 2016 r. Strony zobowiązały się do otwarcia rynków na przepływ towarów i usług oraz wprowadzenie przejrzystych zasad handlowych [5].

Akt wprowadzana szereg zmian w strategicznych sektorach gospodarki. W przemyśle znosi większość ceł. Prowadzi również do harmonizacji wymagań technicznych i standardów produkcji zgodnie z regulacjami europejskimi opartymi na normach Światowej Organizacji Handlu (WTO). Szacuje się, że porozumienie zniesienie ok. 99% barier. Natomiast w rolnictwie umożliwia dostosowanie produkcji do zdecydowanie bardziej konkurencyjnego rynku UE. Odnosi się to przede

wszystkim do takich towarów jak: wieprzowina, wołowina oraz zbóż. Porozumienie implikuje również światowe przepisy sanitarne oraz normy dotyczące ochrony zwierząt. Szacuje się, że harmonizacja powinna zmniejszyć bariery handlowe o 50% w sektorze żywności i 35% w innych sektorach (w porównaniu do roku 2004).

Kolejną kwestią jest wprowadzenie praw ochrony własności intelektualnej. Umowa implementuje europejskie prawo dotyczące praw autorskich, patentów, znaków geograficznych i projektów. Wszystkie znaki regionalne używane przez stronę ukraińską są tak samo chronione jak europejskie. W tej kwestii istnieje jednak kilka wyjątków, co wiąże się z tym, że ukraińskie firmy są zobowiązane do zaprzestania używania niektórych znaków w ciągu 7 (np. Champagne, Cognac, Madeira, Porto) lub 10 lat (Parmigiano Reggiano, Feta). Umowa wprowadza również instrumenty ochrony handlu. Przewiduje mechanizmy antydumpingowe, antysubsydyjne i globalne zabezpieczenia. Zaaplikowano również, mechanizmy przeciwdziałaniu praniu brudnych pieniędzy i antykorupcyjnej[6].

Porozumienie po raz pierwszy wprowadza przepisy odnoszące się do kwestii energetyki – w tym prądu i gazu. Tworzy cztery główne zasady obowiązujące w tym sektorze. Pierwszą z nich są zasady wyceny dóbr energetycznych. Strony zobowiązały się do stosowania cen rynkowych, zaprzestania regulowania cen dla przemysłu oraz nie narzucania wyższych cen za eksport energii. Kolejną kwestią są kwestie tranzytu towarów. Przerwanie tranzytu lub przejmowanie dóbr przeznaczonych jest zabronione. Umowa zapewnia równe traktowanie obu stron w zakresie dostępu do poszukiwania nowych źródeł. Informacje i dostęp powinien być zapewniony dla obu stron.

Umowa wprowadza również mechanizmy rozstrzygające konflikty między stronami. Są nimi arbitraż i mediacja na zasadach WTO. Organ arbitrażowy składa się z trzech ekspertów wybranych przez strony lub z części uzgodnionej listy. Organ może przyjmować wnioski od każdej zainteresowanej strony. Termin orzeczenia to 120 dni i jest wiążący. Okres ten można skrócić w pilnych przypadkach. W przypadku pilnych spraw dotyczący energetyki czas można jeszcze bardziej skrócić. Strona przegrana otrzymuje odpowiedni okres do wprowadzenia wymaganych zmian. Oczywiście jeśli tego nie dokona skarżący może nałożyć sankcje. Mediacja natomiast nie ma odnosić się do problematyki prawnej. Te kwestie pozostawiono arbitrażowi. Zadaniem mediacji jest znalezienie szybkiego i efektywnego rozwiązania problemu. Strony wybierają mediatora z wcześniej ustalonej listy. Mediator w ciągu 60 dni może doradzać i przedstawiać rozwiązania stronom, jednakże jego wola nie jest wiążąca.

4. Podsumowanie

Wydaje się, że integracja europejska przebiega w dobrym kierunku, jednak należy podkreślić, iż to czy zostanie ona zakończona wejściem Ukrainy do UE, zależy tylko od tego państwa. Ukraina ma szereg zobowiązań, które musi spełnić jeżeli myśli o wstąpieniu do struktur unijnych. Kraj musi dążyć do zakończenia wojny na wschodzie oraz zażegnania kryzysu gospodarczego. Następnie ma obowiązek przeprowadzenia szeregu reform prawnych oraz gospodarczych i dostosowania regulacji do norm europejskich.

Bibliografia

1. Umowa o partnerstwie i współpracy między Ukrainą a UE z dnia 26 stycznia 1998r.

2. Traktat z Maastricht z dnia 1 listopada 1993 *Traktat o Unii Europejskiej*
3. Daniel Butyter, *Perspektywy współpracy Unii Europejskiej z Ukrainą*, Uniwersytet Wrocławski
4. Daniel Butyter, *Umowa o stowarzyszeniu pomiędzy Unią Europejską a państwami Partnerstwa Wschodniego na przykładzie Ukrainy*, „PWSZ IPIA Studia Lubuskie”, 2014, Tom X
5. <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/ukraine/> [dostęp 28-05-18]
6. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/april/tradoc_150981.pdf [dostęp 28-05-18]
7. <http://mfa.gov.ua/en/about-ukraine/european-integration/ua-eu-relations>[dostęp 25.05.18]
8. https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-Homepage/4081/eu-ukraine-relations-factsheet_en [dostęp 28.05.2018]
9. https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_en/1937/Ukraine%20and%20the%20EU [dostęp 28-05-18]
10. <https://wschodnik.pl/polityka/item/17010-wyjscie-ukrainy-z-wnp-poroszenko-poinformowal-o-nowej-waznej-decyzji.html> [dostęp 24.05.18]
11. <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:31998D0149&from=PL> [dostęp – 28.05.18]
12. <http://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2017/07/11/ukraine-association-agreement/> [dostęp 28-05-18]